

**Лекція 1. Вступ.
Політика і наука
про політику**

План

1. Політологія - наука про політику, основні етапи її виникнення та формування.
2. Основні категорії політології, її об'єкт, предмет та методи дослідження.
3. Функції політології.
4. Політологія та її зв'язок з іншими суспільними науками.

Політологія як навчальна дисципліна

З
а
б
е
з
п
е
ч
у
є

Громадянська освіта шляхом забезпечення студентів знаннями про політичні процеси в суспільстві, які дозволять їм бути компетентними спостерігачами і повноцінними учасниками політичних відносин

Підготовку дослідників в сфері політики

Професійну підготовку керуючих кадрів для державних установ і недержавних організацій

«Політична наука повинна допомогти практикуючим політологам і громадським діячам відповідальніше підходити до відправлення влади, а звичайним громадянам - усвідомити необхідність більшої політичної активності»

(Роберт Хайман, американський професор)

Основні фактори появи політології

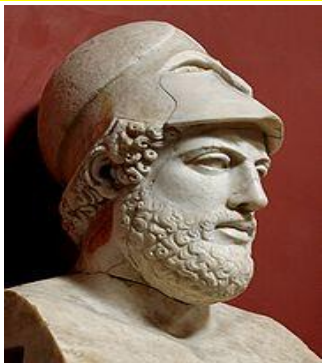
Зростання значення політичної сфери життя суспільства. Нагальна суспільна потреба не в інтуїтивному розумінні, а в науковому пізнанні політики.

Загальний бурхливий розвиток соціальних наук і наук про людину.

Виникнення політичної науки - не лише науковий процес, але і значне культурне досягнення.

розгорнулися демократичні процеси нового часу: ускладнення політичних та соціальних структур; нові інтеграційні масштаби відносин між державами; підвищення ролі ЗМІ (свобода слова, друку) в політичних процесах; зросла політична відповідальність за долі своєї країни; більш широку участь в політиці мас і т.п

*«Лише деякі можуть творити політику,
але судити про неї можуть всі»*

(Перикл, політичний діяч Древньої Греції)

**Політологія - наука про
політику, основні етапи її
виникнення та
формування.**

Політологія - наука про політику, основні етапи її виникнення та формування.

Об'єктом вивчення політології є політика. Політика, її центральний елемент – політична влада, ідеї, що відбивають політичну дійсність, – усе це складає об'єкт політології.

Політологія (від грецьк. *politika* — державні й суспільні справи і *logos* — слово, поняття, вчення) — це наука про політику.

Політологія як наука досліджує:

- форми політики і влади;**
- політичні системи і структури;**
- політичні організації суспільства;**
- політичні процеси;**
- типології влади і її засоби, цілі;**
- теорії внутрішньої і зовнішньої політики держави;**
- політичні стратегії і тактики;**
- техніка організації влади (прийняття рішень роботи апаратів управління);**
- дослідження конкретних подій і відносин;**
- дослідження суспільної думки, виборчих процесів, пропаганди, інформації;**
- діяльність партій, їх лідерів, політичних установ.**

Поняття «політичне життя» аналогічне поняттям «економічне», «духовне», «матеріальне», «релігійне життя» та іншим його видам, застосовується для узагальненої оцінки політичної сфери конкретних епох, країн, суспільств, діяльності й політичної поведінки класів, суспільних верств, груп та окремої людини.

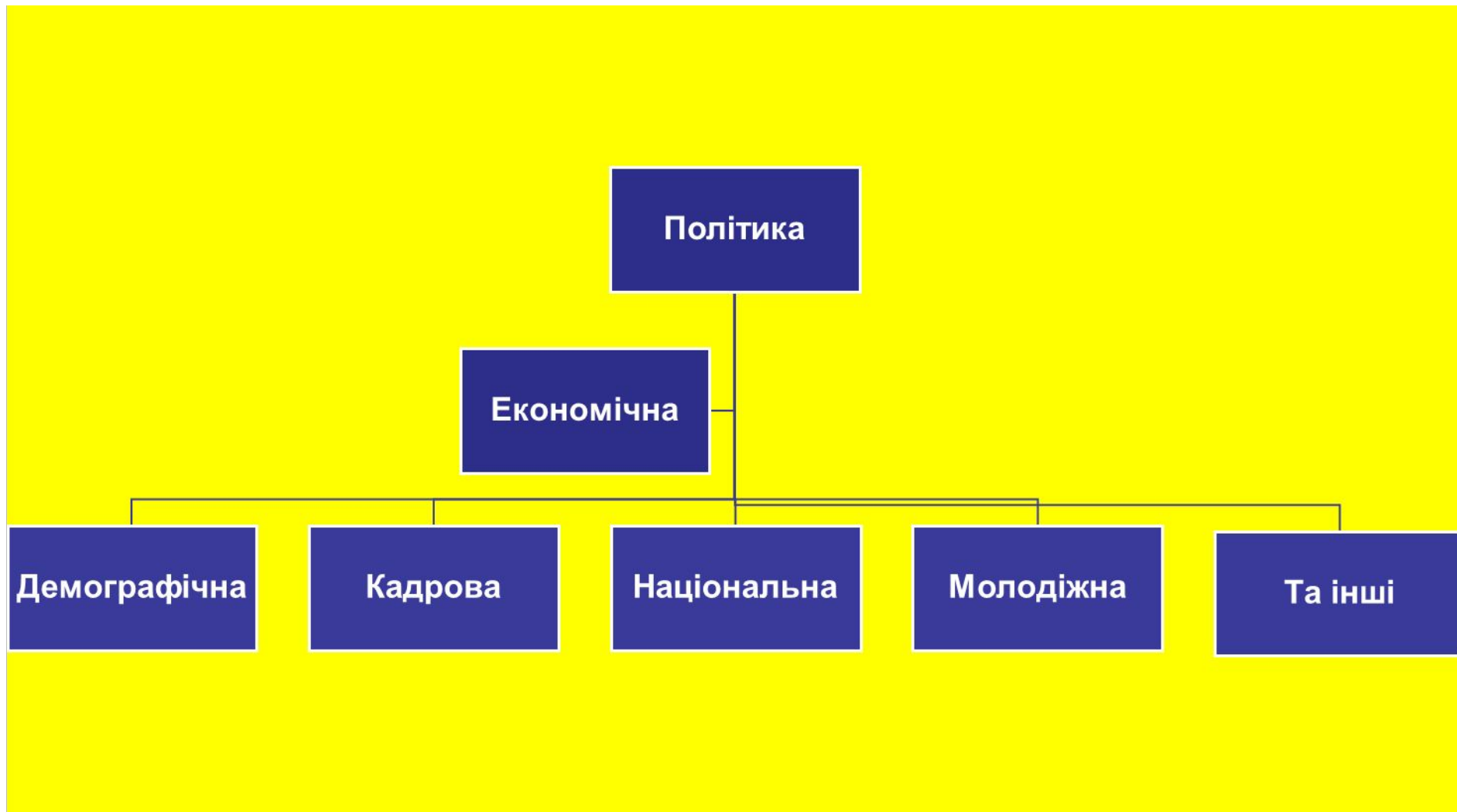
Політика у суспільному житті виступає як своєрідна форма теоретичної і практичної діяльності класів, націй, соціальних груп та окремих індивідів, головною метою діяльності яких є **завоювання, втримання та використання політичної влади. Ось чому категорія «політична влада» є центральною категорією політології і політики як сфери діяльності.**

Політика виражає докорінні інтереси різних спільнот, партій, держав і цілі, якими вони керуються. В усіх сферах, де здійснюється політика, вона набуває різноманітних форм вияву. Теорія виділяє дві великі, тісно зв'язані сфери політики — внутрішню та зовнішню.

Необхідно визначити і такі сфери політики, як економічна, демографічна, кадрова, національна, молодіжна тощо. Кожна з них може бути предметом самостійної теорії політики.

Розвиток політологічної науки

- Відкриття в I половині XIX ст. німецької правової школи і в 1857 р. кафедри політичної теорії і історії в Колумбійському коледжі.
- Проведення в 1948 р. по ініціативі ЮНЕСКО в Парижі міжнародного колоквиуму (збори, на яких заслуховують і обговорюють наукові доповіді) з проблем політичної науки.
- Створення в 1949 р Міжнародної асоціації політичної науки під егідою ЮНЕСКО.
- Введення з 1989 р в вузах України самостійної навчальної дисципліни та наукової спеціальності «політологія».

«Політика - це прагнення до участі у владі або надання впливу на поширення влади, будь то між державами, будь то всередині держави між групами людей, яке воно в собі укладає»

(Макс Вебер, німецький соціолог)

Політична наука в Україні

- Початок викладання політичної науки на території України пов'язаний із вишами Львова. Так, в Україні у 80-ті роки XVII ст. - за імперії Габсбургів - в Йозефінському університеті викладалися курси «Політичні і комерційні знання». Лекційні курси «Політичне право і право націй», «Політичні знання і австрійське законодавство»
- У радянський період розвитку України з 1917 по 1991 рр. політичні проблеми розглядалися поза межами політичної науки - в рамках таких дисциплін як науковий комунізм, історія КПРС, теорія держави і права та ін., проте їх вивчення мало догматичний, однобокий характер зумовлений панівною в суспільстві марксистсько-ленінською ідеологією.
- Наприкінці існування СРСР і в період відновлення незалежності України у 1990-1991-му рр. окремі колишні викладачі й дослідники наукового комунізму пропонували змінити його аналогічним заідеологізованим навчальним курсом - т. зв. науковим націоналізмом. Однак ця спроба не увінчалась успіхом.
- Політична наука як новий навчальний курс почала викладатися в усіх вищих навчальних закладах України лише після розпаду СРСР - з 1991 р., на базі установ і кадрів які займались викладанням вищезгаданих дисциплін.
- Зараз при Київському, Одеському, Дніпропетровському, Харківському, Львівському національних університетах та інших освітніх закладах здійснюється підготовка спеціалістів, захищаються кандидатські та докторські дисертації, видається чимало наукової та навчальної літератури, спеціальні журнали та збірники.

**Основні категорії
політології, її об'
єкт, предмет та
методи
дослідження.**

Основні категорії політології, її об'єкт, предмет та методи дослідження.

Об'єкт політології – політика і політична сфера суспільства з усіма явищами та процесами, що відбуваються в ній.

Предмет – закономірності формування і розвитку політичної влади, форми і методи її функціонування і використання у державно-організованому суспільстві.

Категорії – це загальні, фундаментальні поняття в політології, які розкривають різні сторони процесу здійснення влади у суспільстві.

Функції політології.

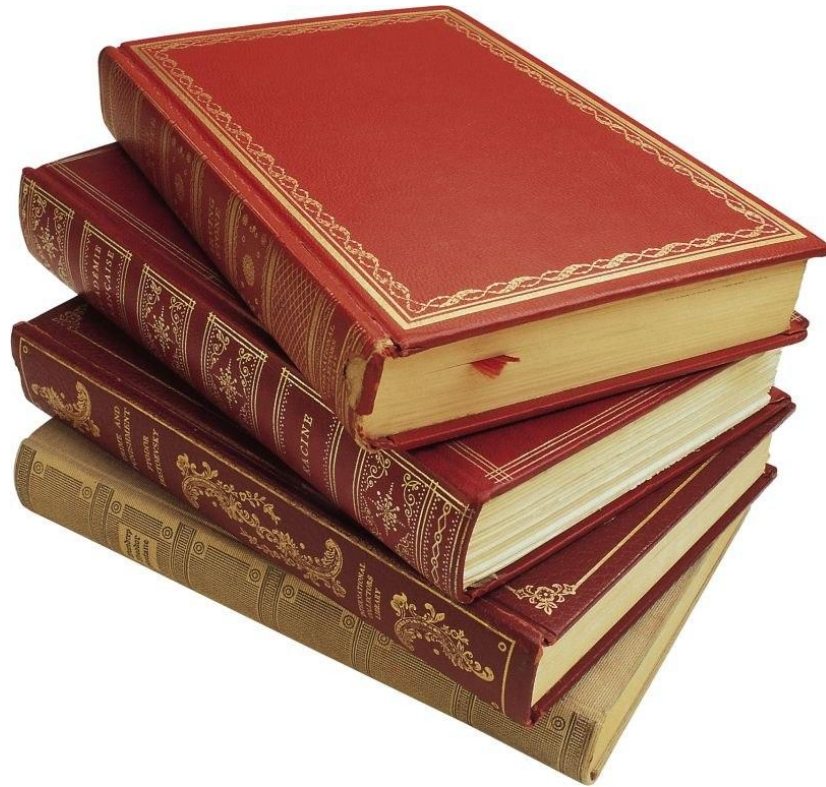

Роль політології в суспільстві обумовлена тими **функціями**, які вони виконують. Найголовніші з них:

- 1) пізнавальна;
- 2) теоретико-методологічна;
- 3) світоглядна;
- 4) ідеологічна;
- 5) виховна;
- 6) практична (прикладна);
- 7) прогностична.

Політологія та її зв'язок з іншими суспільними науками.

Політологія – наука про політику. Політика виступає об'єктом для безлічі гуманітарних дисциплін, кожна з яких вивчає свій аспект, тобто має свій предмет. Усі разом ці науки утворять систему політичного знання. Взагалі політика є об'єктом дослідження багатьох галузей наукового знання -

політична філософія
політична історія
політична соціологія
політична економія
політична психологія
правознавство
політична культурологія
політична етика
політична антропологія
політична етнографія
політична демографія
політична статистика
політична географія
політична екологія
біополітологія

Філософія, що вивчає загальні закономірності політики.

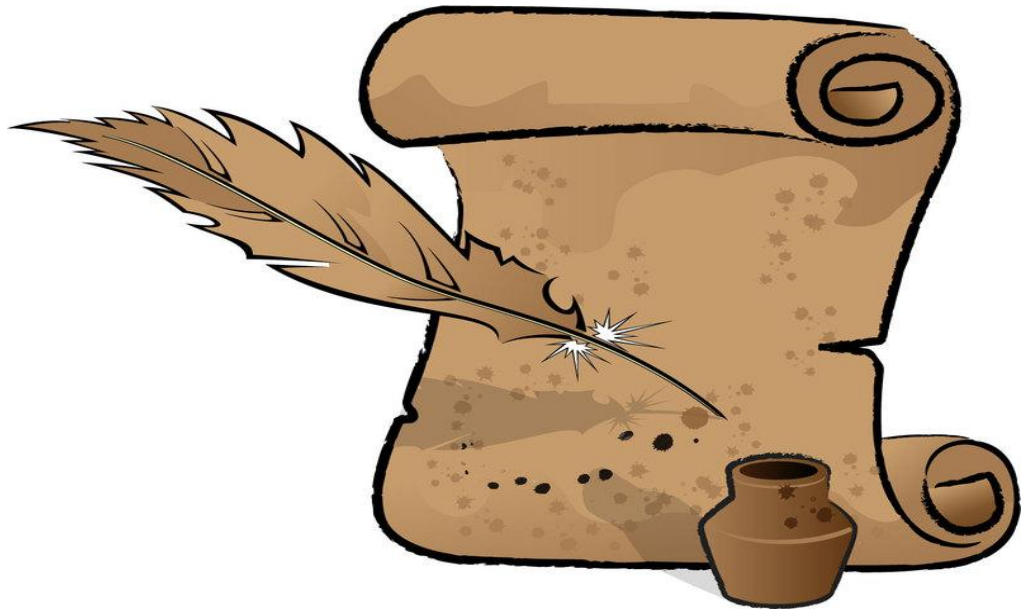
**Політична
філософія** з'ясовує значення
політичних явищ для життя людини й
суспільства, оцінює їх під кутом зору
загального блага, принципів
справедливості, свободи, рівності тощо.

Філосо́фія — (дав.-гр. *φίλοσοφία*, дослівно: *любов до мудрості*) особлива форма пізнання світу, що виробляє систему знань про фундаментальні принципи буття людини, про найзагальніші суттєві характеристики людського ставлення до природи, суспільства та духовного життя у всіх його основних проявах.

Історія, що вивчає розвиток політичного процесу в часі.

Політична історія є історією політики

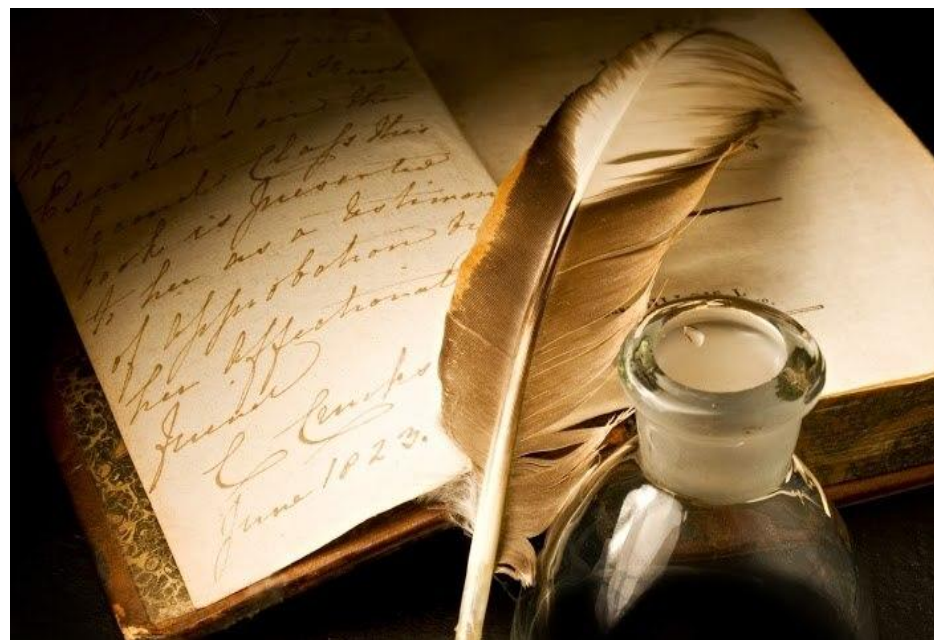
— вона вивчає головним чином процеси виникнення, розвитку й занепаду держав, відносини між ними, війни, революції.

Політична Соціологія, що вивчає взаємозв'язок політики й інших сфер громадського життя.

Соціологія є наукою про соціальні відносини як один із їхніх різновидів.

Соціальні відносини — це відносини, які складаються між історично та об'єктивно сформованими спільностями людей: класові, етнічні, демографічні тощо.

Психологія, що вивчає взаємозв'язок політики і психологічного, внутрішнього світу людини.

Політична психологія досліджує роль орієнтацій, переконань, очікувань, мотивацій, сприйняття у політичній поведінці людей, що особливо важливо при вивченні громадської думки, політичних конфліктів, електоральної поведінки тощо.

Політологія

Политика -
дело тонкое...

Політологія серед цих наук, що вивчають політику, займає центральне місце, тому що вона вивчає саме головне в політиці – владу, реалізацію владних відносин.